

מסורת הש"ס

(א) נגדריס [ג.], (ב) וינמא פה. ע"ש, (ג) [במות: ח.], (ד) ינמות ס: ע"ש, (ה) וע"י רש"י גטין לד: ד"ה והלכתא והר"ן נדריס נד: ד"ה איתמר טעם דנקרא נחמני, (ו) נקדושין מט:], (ז) וינמיה לו, (ח) ויהושע א], (ט) וויקרא ט],

הגהות הב"ח

(א) נב' שמדון כהדרוקן. י"ב ע"י בעירובין דף מא ע"ב: (ב) רש"י ד"ה וכתיב וכו' כרמיכם ותאניכם ויחיתם: (ג) ד"ה אזי וכו' משכני (במוס) מז"מ וי"צ ס"א בתורה:

לעזי רש"י

שיינ"ש. מוגלה. בוגמלא"ץ [בוי"ץ מלנ"ט]. תנקה.

מוסף רש"י

סימן לעבירה הדרוקן. פניהן של עברי עבירה מורוקן (יבמות ט), סימן לגלות הרוח עניתי. עניות דמורה, דלמה טעה על גבי הוות, דמחק גסותו אין משמש כל כרח ואין מחור על שמעטו (קדושין טס).

דאכלן ולא עבדן. ונמלא שגולות את צעליהן ועוד מתוך שגלומדות במאכל ובמשחה גורמות לצעלים לגזול: **וכסיב**. זההיא פרשה צנזואת עמוס הכימי אתכם בשדפון וסיפיה דקרא כרמיכם ^(א) ויחיתם יאכל הגזס וכתיב ציאל יתר הגזס דמשמע שהגזס אינו אלא תחלת מכה ואחריה באים ארבה וחסיל אלמא גובאי עולה בעון גזל וכיון דמיני גובאי עולין רעב הוה וכיון דהרעב הוה כתיב ציטעיה ויגזור על ימינן ורעב וגו' וסיפיה דקרא איש בשר זרועו יאכלו: **עינוי** **הדין**. שמאחרין דדיינין לדוניו ולא לשם שמים אלא לאחר שהוצרכ להן הדין משהין אותו: **עווס** **הדין**. שמעומינן אותו מוידין: **קלקול** **הדין**. שלא היו ממוינן צו לעיין כל זרכן ונתקלקל מאליו: **חרב וביזה רצה נו'**. דכתיב נקס ברית ואין ברית אלא מורה דכתיב אס לא בריתי יומס וילילה^(א) והגית צו יומס ויליה^(א) וכתיב חרב ועל ידי חרב דהיינו משלחת גירוי מלחמה הביזה צאה וכתיב ושלחתי דבר הרי דבר וכתיב בשצרי לכס מטס לחס הרי צלורת וכתיב בסוף כל הקללות יען וציען במשפטי מלסו הרי עיניו ועיוות וקלקול בכלל: **שצועס שאו'**. כל המשנה את הדוע כגון על האיש שהוא אשה. שצועט שקר שאין דבאותו ניכרת ומאמין שקר לצריות: **והדריס משתוממן**. מאין עובר: **אלא צאלס**. ויש במשמע צין שוא צין שקר וכתיב בשצועט שקר וחללת ובצבת ובחילול השס כתיב חילול וגמרינן משצועט: **חיול השס**. אדם גדול שצני אדם למדים היינו ואינו מזהר במעשיו נמלאו הקטנים מוולגין בתורה על ידו ואומרים זהו מצינ שאין ממנש בתורה ובמצלות ונמלא השס מתחלל נעשה דברו חולין: **אין אני שוק**. חורבן הבית במשמע שאין משכני ^(א) בתוסס: **כי אס כל הסועצוט**. כפרשת עריות כתיב: **ונתסי אס פגריס על פגרי גולויכס**. דהיינו ע"ז וכתיב בתריה ואתכס אזרה צגויס וכתיב^(א) ושמתו עליה אויביכס היושבים צה הרי שהס גולין ואויביהס יושצין במקומן: **שצטויס**. שמיטין: **ואסס באלך אויביכס**. ולעיל מיניה כתיב ושמתו עליה אויביכס: **לא ישמח**. הרי צרות וגזירות ואת יתומיו ואת אלמנותיו לא ירחס הרי צועקין ואינס נענין בעון מה כי כלו חנק ומרע וכל פה דוצר נבלה. ועוד ידו נטויה לשון ועד כל שנותיו של אדם שהן ע' שנה יד הדין נטויה עליו לבטל וכיומיו בעון זה: **הכל יודעינן נו'**. ולא הוצרך לאדם לפרש למה נכנסה והמנצל פיו צכך אפילו כו': **שוחה עמוקה**. מוכנת לפי זרות למי שפיו זרה: **ועוס ה' יפול סס**. ועס של הקצ"ה הוא שורה סס אלל פי זרות. היושב אללו ושומע קרוי ועומו של

הקצ"ה: **הממרק עלמו**. מפנה לצו לכך. ממרק עלמו משאר עסקיס להמעסק בעצירות: **סמרוק צרע**. הממרק צרע: **הדרוקן**. חולי הוא: **של עצירה עצה**. הבאה בשציל עצירה עצה. בשרו מתקשה ועב ונפוח בעוצי: **ספוח**. שיינ"ש נפוח עורו על בשרו ומיס צינתייס ונראה כזוכית וכן מתוכו: **דק**. בשרו דק וכחוש: **מי מפיס**. מי מטיל גורל להצמין ולהודיע שאינו של עצירה עכשיו יאמרו עלי שעצמתי על דם ואין הכל יודעינן צג' סימניס שאמרנו ופעמייס שמשתינן: **ידענא ציה**. שמחמת רעב צא לו ואין צריך לחשדו: **והא צבא דאמר**. כלומר למה חס צו והא לא הרעיב את עלמו מדקאמר ידענא ציה בנחמני מכלל דהמרעיב עלמו רע צעיניו. ואי משוס שהיה משהיה נקציו ואמרינן צצכורות (דף מד:) צואה רצה הדרוקן רצה שעל שהיית נקצים הוא צא: **הא איבו אמר נפישי קטילי קדר**. רביס הרוגי נקצים ממותי הדרוקן של רעב. קדר לשון קדרה על סס ששופך כקדרה: **דאנסי ליה רבנן צעיריניה**. התלמידים הקצועיס להס עת לפניו אונסין אותו להשהות נקציו: **סימן לגסוס הרוח עניווס**. צפרק האיש מקדש (קדושין דף מט:) מפרש מאי עניות עניות דמורה: **אסכרה**. חולי המתחיל צמעייס וגומר צגרון הנקרא צונמלא"ן: **על**

במה מדליקין פרק שני שבת

לג.

תורה אור השלם

 1 הבייתי אתכם בשדפון ובירקון חרבות גנותיכם וברמיים ותאניכם ויחיתם ויאכל הגזס ולא שבתם עדי נאם יי: עמוס ד ט 2 יתר הגזס אכל הארבה ויתר הארבה אכל הילק ויתר הילק אכל הקסיל: יואל א ד 3 ויגזר על ימין ורעב ויאכל על שטאול ולא שבשו איש בשר ורעו יאכלו: ישעיהו ט יט 4 והבאתי עליכם חרב נקמת נקם ברית ונאספתם אל עריכם ושלוחתי דבר בתוכםם ונתתם ביד אויבי: ויקרא כו כה 5 בה אמר יי אם לא בריתי יומם וְלַיְלָה חֲקוֹת שָׁמַיִם וְאָרֶץ לא שְׁמַתִּי: וימיוהו כה 6 בשבירי לכס מטס לחס ואפו עשר נשים לחמכם בחמור אדוך והשיבו לחמכם במשקל ואבלקם ולא תשבוע: ויקרא כו כז 7 והארץ תעזב מות וחרץ את שבתותיהן בזהמה מהם ודם ירצו את עונם יען וביען במשפטי קאסו ואת חקתי געלה נפשו: ויקרא כו כח 8 ואם באלה לא תוסידו לי ויהלכתם עמי קרי: ויקרא כו כג 9 והשלחתי אבק את חות חשדה ושבקה אתכם והדריתה את בדתכםם והמעוטה אתכם ונשמו ודריככם: ויקרא כו כב 10 ולא ישבעו בשמי לשקר וחללת את שם אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יי: ויקרא יט כ 11 ולא תחללו את שם קדשי וקדושותי בחורן בני ישראל יי מקדשכם: ויקרא כב לב 12 ושמרתם את השבת כי קדש הוא לכם מחללקי מות ימות כי כל העשה צה מלאכה וגברותה הנפש יהוצא מקרב עמיה: שמות לא ד 13 ולא תחניפו את הארץ אשר אתם בה פי חתם הוא יתניף את הארץ וְאֶרֶץ לא יכפר לדם אשר שפך בה כי אם בדם בדם שפכו: במדבר לה לג 14 כי את כל התועבת האל עשו אנשי הארץ אשר לפניכם ותטמא הארץ: ויקרא יח כו 15 ותטמא הארץ ואפקד עונה עליה ותקא הארץ את ישיביה: ויקרא יח כה 16 ולא תקיא הארץ אתכם בטמאכם אתה כאשר קאה את הגוי אשר לפניכם: ויקרא יח כח 17 והשמדתיו את במתיכם ודברתי את חנניכם ונתתי את פגרי גלוליכם וגעלה נפשי אתכם: ויקרא כו ל 18 ונתתי את עריכם וְהַשְׁמַתִּי אֶת מִקְדְּשֵׁיכֶם וְאֶת אֵרִיךְ בְּרִית נִחְרָתָם: ויקרא כו לז 19 ואתכם אָדוּר בגוים ודריקתי אחריכם חרב וְהָיְתָה אֶרֶצְכֶם שְׁמָמָה וְעִרְיָם יִהְיוּ חֲרָבָה: ויקרא כו לד 20 אז תרצה הארץ את שבתותיה כל ימי השמה ואתם בארץ איביכם אז ומרע וכל פה דבר נבלה בכל זאת לא שב אפו ועוד ידו נטויה לא ירחס כי כלו חנק ומרע וכל פה דוצר נבלה. ועוד ידו נטויה לשון ועד כל שנותיו של אדם שהן ע' שנה יד הדין נטויה עליו לבטל וכיומיו בעון זה: **הכל יודעינן נו'**. ולא הוצרך לאדם לפרש למה נכנסה והמנצל פיו צכך אפילו כו': **שוחה עמוקה**. מוכנת לפי זרות למי שפיו זרה: **ועוס ה' יפול סס**. ועס של הקצ"ה הוא שורה סס אלל פי זרות. היושב אללו ושומע קרוי ועומו של

תשבת הארץ ותרצת את שבתותיה: ויקרא כו לו 21 כל ימי השמה תשבת את אשר לא שבתה בשבתותיכם בשבתכם עליה: ויקרא כו לה 22 על כן על בחורי לא ישמחו אדני ואת יתמיו ואת אלמנותיו לא ירחס כי כלו חנק ומרע וכל פה דבר נבלה בכל זאת לא שב אפו ועוד ידו נטויה: ישעיהו ט טו 23 שחקה עמקה פי צלות עונם יי יפל שם: משלי כב יד 24 תברות פצע תמרוק בדם ומכות חרירי בטן משלי כ ל

^[1] הבייתי אתכם בשדפון ובירקון חרבות גנותיכם וברמיים ותאניכם ויחיתם ויאכל הגזס ולא שבתם עדי נאם יי: עמוס ד ט

^[2] יתר הגזס אכל הארבה ויתר הארבה אכל הילק ויתר הילק אכל הקסיל: יואל א ד

^[3] ויגזר על ימין ורעב ויאכל על שטאול ולא שבשו איש בשר ורעו יאכלו: ישעיהו ט יט

^[4] והבאתי עליכם חרב נקמת נקם ברית ונאספתם אל עריכם ושלוחתי דבר בתוכםם ונתתם ביד אויבי: ויקרא כו כה

^[5] בה אמר יי אם לא בריתי יומם וְלַיְלָה חֲקוֹת שָׁמַיִם וְאֶרֶץ לא שְׁמַתִּי: וימיוהו כה

^[6] בשבירי לכס מטס לחס ואפו עשר נשים לחמכם בחמור אדוך והשיבו לחמכם במשקל ואבלקם ולא תשבוע: ויקרא כו כז

^[7] והארץ תעזב מות וחרץ את שבתותיהן בזהמה מהם ודם ירצו את עונם יען וביען במשפטי קאסו ואת חקתי געלה נפשו: ויקרא כו כח

^[8] ואם באלה לא תוסידו לי ויהלכתם עמי קרי: ויקרא כו כג

^[9] והשלחתי אבק את חות חשדה ושבקה אתכם והדריתה את בדתכםם והמעוטה אתכם ונשמו ודריככם: ויקרא כו כב

^[10] ולא ישבעו בשמי לשקר וחללת את שם אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יי: ויקרא יט כ

^[11] ולא תחללו את שם קדשי וקדושותי בחורן בני ישראל יי מקדשכם: ויקרא כב לב

^[12] ושמרתם את השבת כי קדש הוא לכם מחללקי מות ימות כי כל העשה צה מלאכה וגברותה הנפש יהוצא מקרב עמיה: שמות לא ד

^[13] ולא תחניפו את הארץ אשר אתם בה פי חתם הוא יתניף את הארץ וְאֶרֶץ לא יכפר לדם אשר שפך בה כי אם בדם בדם שפכו: במדבר לה לג

^[14] כי את כל התועבת האל עשו אנשי הארץ אשר לפניכם ותטמא הארץ: ויקרא יח כו

^[15] ותטמא הארץ ואפקד עונה עליה ותקא הארץ את ישיביה: ויקרא יח כה

^[16] ולא תקיא הארץ אתכם בטמאכם אתה כאשר קאה את הגוי אשר לפניכם: ויקרא יח כח

^[17] והשמדתיו את במתיכם ודברתי את חנניכם ונתתי את פגרי גלוליכם וגעלה נפשי אתכם: ויקרא כו ל

^[18] ונתתי את עריכם וְהַשְׁמַתִּי אֶת מִקְדְּשֵׁיכֶם וְאֶת אֵרִיךְ בְּרִית נִחְרָתָם: ויקרא כו לז

^[19] ואתכם אָדוּר בגוים ודריקתי אחריכם חרב וְהָיְתָה אֶרֶצְכֶם שְׁמָמָה וְעִרְיָם יִהְיוּ חֲרָבָה: ויקרא כו לד

^[20] אז תרצה הארץ את שבתותיה כל ימי השמה ואתם בארץ איביכם אז ומרע וכל פה דבר נבלה בכל זאת לא שב אפו ועוד ידו נטויה: ישעיהו ט טו